

ефективність спілкування. Мова і міжкультурна комунікація: теорія та практика: зб. матеріалів VI Всеукр. наук.-практ. конф. (м. Полтава, 14 листопада 2024 р.). Полтава: ПДАУ, 2024. С. 232–236.

7. Кириченко І. Захист персональних даних у контексті новітніх технологій: український досвід. Вісник правознавства. № 4. 2021. С. 67–75.

8. Карловська М. Сприйняття нових технологій юристами: бар'єри і можливості. *Psychology of Law*. 4(2). 2022. С. 99–110.

9. Лі К. Машинний переклад у правничій сфері: потенціал і обмеження. *International Journal of Law and Technology*. № 14(1). 2018. С. 23–37.

10. Кросс Г. Технології штучного інтелекту в юридичній практиці: нові горизонти. *Legal Technology Review*. № 8(3). 2020. С. 45–60.

11. Мартін Р. Технологічна підготовка юристів: виклики сучасності. *Legal Education Review*. 25(1). 2019. С. 15–32.

12. Пономарьов О. Стандарти мовної точності у юридичних текстах: проблеми і рішення. *Юридичний вісник*. № 12. 2022. С. 89–97.

13. Сінгх Д. Обробка природної мови у правничій сфері: теорія та практика. *Journal of Artificial Intelligence and Law*. 2019. № 27(4). С. 345–367.

14. Bortun K., Chekaliuk V., Kravchenko O., et al., 2024. Detection of Typical Aggressive Lexical Markers through Authorisation of Publicistic Texts. *Forum for Linguistic Studies*. 6(6): 172–183. DOI: <https://doi.org/10.30564/fls.v6i6.7051>

15. Myroslava Chesakova, Karina Bortun, Viktoriia Lohvynenko, Valerii Molotai and Nataliia Tymoshyk. Enhancing Social Protection Policy for Internally Displaced Persons in the Context of War. vol.21.2023. available at: <https://refpress.org/ref-vol21-a105/>

Горбань Роман Владиславович

здобувач ступеня вищої освіти бакалавр 103 н.г. «Право» ННПП НАВС

Тристан Михайло Володимирович

здобувач ступеня вищої освіти бакалавр 103 н.г. «Право» ННПП НАВС

Науковий керівник

Курас Дмитро Іванович,

професор кафедри теорії, історії та філософії права ННПП НАВС,
кандидат історичних наук, доцент

МЕХАНІЗМИ ПРЕВЕНЦІЇ У ПРАВООХОРОННІЙ ПРАКТИЦІ ЗАРУБІЖНИХ КРАЇН

Концепція можливого запобігання злочинам уходить корінням у найдавніші часи. Але не заглиблюючись в історико-правові ретроспективи варто зазначити, що профілактика злочинності (або превентивна діяльність) на сьогоднішній день є однією з найбільш важливих складових роботи правоохоронних органів в усьому світі. Серед усіх інших нам вбачається

найбільш ємним та повним визначення превентивної діяльності, яке наведене авторами фундаментальної праці «Профілактика злочинів»: «Кримінологічне визначення профілактики злочинів, під якою розуміється особливий вид соціального управління, покликаний забезпечити безпеку правоохоронних цінностей, який полягає у розробці і реалізації цілеспрямованих заходів щодо виявлення і усунення причин та умов злочинності, а також здійснення профілактичного впливу на осіб, схильних до протиправної поведінки» [1, с. 12].

У даному контексті не викликає сумнівів актуальність вивчення сучасного досвіду у питанні розробки та впровадження у роботі правоохоронних структур концепцій організації та здійснення превентивної діяльності. Тому метою даної роботи можна визначити вивчення підходів до організації та структурування систем превентивної діяльності у правоохоронній практиці різних країн світу.

Механізми превенції у правоохоронній практиці Німеччини базуються на багаторівневій системі заходів, спрямованих на запобігання злочинності та забезпечення громадської безпеки на федеральному, земельному та муніципальному рівнях. Так, наприклад, Федеральне управління кримінальної поліції виконує координаційну функцію, підтримує місцеві підрозділи, займається боротьбою з міжнародною злочинністю та охороною Конституції. Кожна федеральна земля має власну поліцейську систему, яка включає державну (земельну) окружну, повітову та муніципальну поліцію. Поліція земель поділяється на патрульну службу (поліція громадської безпеки), дорожню поліцію, спецпідрозділи оперативного втручання та кримінальну поліцію, що розслідує тяжкі злочини [2].

Превентивна діяльність у правоохоронній практиці в Німеччині ґрунтується на застосуванні системного аналізу цілої низки криміногенних факторів. Найбільш важливими можна виділити такі як: ідентифікація соціальних, економічних та культурних чинників злочинності, визначення та аналіз стереотипів поведінки громадян та багато інших. Превентивні заходи можуть бути простими (перевірка документів, зупинка транспортних засобів) та комплексними (обмеження пересування, поліцейське піклування) [3, с. 28-29].

У напрямках сьогоденної превентивної діяльності поліції Німеччини чітко проявляються тенденції до застосування новітніх технологій кримінального аналізу, розшуку а також система дій на випередження кримінально небезпечних дій. Таким прикладом може слугувати комплексна програма Predictive Policing, яка виступає у ролі основи для побудови превентивної стратегії поліції та спирається на систему комп'ютерних розрахунків, заснованих на цілій низці спеціальних програм. Основна мета застосування цієї стратегії – оцінити ступінь виникнення кримінального ризику та визначити найбільш важливі райони патрулювання та уваги поліційних підрозділів. Принципово важливим у превентивній політиці німецької поліції є відмова від побудови кримінальних прогнозів на основі простого створення хіт-листів потенційно небезпечних осіб. По-перше, у Німеччині це вважається загрозою персональним свободам, а по-друге, не розглядається як ефективний спосіб попередження злочинів. Основою для кримінального прогнозу є сукупність даних, яка враховує дані про минулі злочини у різних

територіальних районах, їхню частоту в різний час року та доби. Також враховуються такі фактори як соціальний склад того чи іншого міського району, купівельна спроможність мешканців, їхній сімейний стан, наявність дітей, робочий час чоловіка та дружини і, відповідно, час їхньої відсутності вдома, стан доріг, близькість автостради, якою можна швидко поїхати з місця злочину, прогноз погоди та багато іншого. Профілактичні заходи поліції можуть мати достатньо широкий спектр – від наявності поліцейських патрулів у потенційно небезпечному сьогодні районі до проведення масових поліцейських заходів. У землі Північна Рейн-Вестфалія навіть планують публікувати поліцейські прогнози, щоби попередити громадян про підвищений ризик квартирних грабунків або викрадень автомобілів [4].

Разом з цим важливою складовою превентивної діяльності поліції Німеччини є взаємодія з громадськістю. Яскравими прикладами тут є програми «Працівники орієнтовані на громадян» (Bürgerorientierte Polizeiarbeit) та «Поліція та громада пліч-о-пліч» (Bürgernahe Polizeiarbeit). Перша програма передбачала реорганізацію місцевої поліції у напрямі розширення компетенції органів поліції на місцях, спрощення бюрократичних процедур та залучення до органів поліції місцевих жителів а також залучення громад до превентивної діяльності поліції. Друга програма виходила з того, що превентивна діяльність є напрямом роботи не тільки поліції, але й усієї системи державної влади. Також ця програма включала пріоритет інтересів місцевих громад у питаннях безпеки, що формувало політику діяльності поліції, широке інформування громадян щодо роботи поліції та їхнє залучення до свідомої допомоги у правоохоронній діяльності [3, с. 28-29].

Інший підхід до основ превентивної діяльності можна спостерігати у Китаї. Враховуючи те, що правлячою партією у Китаї є комуністи, то одне з чільних місць в організації превентивної діяльності займає ідеологічна та соціальна робота. Поєднання виховання моральних цінностей, патріотизму та формування суспільної свідомості з кримінально-правовими та адміністративними механізмами впливу створюють базу для дотримання правопорядку. Важливе місце у цій системі займає робота з громадами, що особливо проявляється у роботі правоохоронних органів у сільській місцевості [5].

З іншого боку Китай активно впроваджує новітні технологічні досягнення, включаючи принципи Crime Prevention Through Environmental Design (CPTED), які передбачають зміну навколишнього середовища з метою зниження можливостей скоєння злочинів. Це включає організацію відкритих просторів, якість освітлення, контроль доступу, природний нагляд, а також інтеграцію сучасних технологій – відеоспостереження, датчиків руху та систем екстреного зв'язку. Разом з цим правоохоронні органи Китаю використовують кримінологічний аналіз, моніторинг криміногенної ситуації та наукові дослідження для розробки ефективних превентивних стратегій, що дозволяє своєчасно виявляти загрози та мінімізувати ризики злочинності [6, с. 235-236].

Однак китайська система поліцейської превенції не відмовляється і від суто тоталітарних методів, характерних для держав авторитарного типу. Тут широко застосовується (та заохочується державою) анонімне доносительство з

боку громадян, посилення каральної функції правоохоронних органів, застосування тяжких форм покарання аж до смертної кари, формування страху громадян перед державою [7].

Отже, ефективна профілактика злочинності ґрунтується на поєднанні сучасних технологій, наукового підходу, правового регулювання та активної взаємодії з громадськістю. Досвід Німеччини демонструє важливість системного аналізу криміногенних факторів, використання прогнозування злочинності й залучення громад до спільної роботи з поліцією. Китайський підхід, у свою чергу, поєднує ідеологічний вплив, зміну середовища та жорсткі адміністративні заходи, що характерно для авторитарних держав.

Загалом, практика зарубіжних країн свідчить, що превенція є не лише завданням поліції, а й усього суспільства, і її успішність залежить від комплектованості правоохоронців, гнучкості та здатності адаптуватися до нових викликів. Вивчення та впровадження найкращих міжнародних підходів може суттєво підвищити ефективність профілактики злочинності в будь-якій країні.

Список використаних джерел:

1. Профілактика злочинів: Підручник / О. М. Джужа, В. В. Василевич, О.Ф. Гіда та ін. ; за заг. ред. проф. О. М. Джужи. Київ: Атіка, 2011. 720 с.
2. Bundeskriminalamt. Warnhinweise. URL: https://www.bka.de/DE/ThreSicherheit/Warnhinweise/warnhinweise_node.html.
3. Булатін Д. О., Смола Р. М. До питання взаємодії із громадою під час здійснення превентивної діяльності поліцією в окремих країнах ЄС (Німеччина). Підготовка поліцейських в умовах реформування системи МВС України. Харків, 2021. 235 с.
4. Микита Жолквер, Катерина Бенке. Predictive Policing: досвід прогнозування злочинів у ФРН. URL: <https://www.dw.com/uk/predictive-policing/a-45494134>.
5. Keke P, Mengxi G, Huijun C, Jinyao T, Yuqiu X, Feng J. Rural policing in China: Criminal investigation and policing resources for police officers. Heliyon. 2023 Aug 4;9(8). URL: <https://pmc.ncbi.nlm.nih.gov/articles/PMC10432220/>.
6. Зменшення можливостей вчинення злочинів: стратегічний підхід: монографія / за заг. ред. В. В. Голіни. Харків: Право, 2020. 287 с.
7. Державний нагляд за громадянами в Китаї справді лякає. DefenseOne. URL: <https://www.holosameryky.com/a/derzhavny-nahljad-za-hromadjannamy/4241462.html>.